

Sygn. akt VIII U 1887/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Zuzanna Gulez

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

przy udziale

zainteresowanych M. G., D. K., J. K., M. K., K. M., M. M., T. M., M. S. (1), M. S. (2), A. S. (1), M. Ś., A. Ś., D. Z.

o podstawę wymiaru składek

na skutek

odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)- (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)- (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)- (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...)- (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...) - (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...) - (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...) - (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...) - (...)

z dnia 10 sierpnia 2015 r. **nr** (...) - (...)

1. oddała odwołania;

2. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. kwotę 4 800 zł (cztery tysiące osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grzegorz Tyrka

VIII U 1887/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonymi decyzjami z dnia 10 sierpnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ustalił podstawy wymiaru składek.

Z uzasadnienia decyzji wynika, że płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. nie zadeklarował za ubezpieczonych składek od kwot przychodu z tytułu świadczenia sfinansowanego z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, które zostało przyznane bez zastosowania kryterium socjalnego. W trakcie kontroli płatnik składek nie przedstawił środków dowodowych potwierdzających, że przyznane świadczenia uzależnione były od sytuacji życiowej rodzinnej i materialnej pracowników. Kwoty świadczenia były uzależnione jedynie od stażu pracy i pracownicy bez względu na sytuację rodzinną i materialną mający analogiczny staż pracy uzyskali z tego tytułu przychody w takiej samej wysokości.

Na uzasadnienie swojego stanowiska organ rentowy przytoczył treść art. 8 ust. 1 ustawy z 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Wskazał, że regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić zasady przyznawania ulgowych świadczeń. Ich wysokość musi być uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Wartość przyznanych świadczeń, która nie uwzględniała kryterium socjalnego należy uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawy wymiaru składek. Organ rentowy przytoczył treść art. 8 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 i ust. 1,6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W przypadku zainteresowanych M. S. (1), M. M., A. S. (1), M. K. do podstawy wymiaru składek wliczono również przychód z tytułu opłaconej przez pracodawcę (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w R. składki z tytułu zawartej polisy ubezpieczeniowej obejmującej pracowników przebywających w podróży służbowej.

Organ rentowy stwierdził, że koszt poniesiony przez pracodawcę stanowi realną korzyść podatnika, a w związku z tym kwota opłaconej polisy stanowi przychód pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 i 3 oraz 11 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych. Przychód pracownika, o którym mowa w art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi podstawę wymiaru składek. Wskazał również, że § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie przewiduje wyłączenia z podstawy wymiaru składek kosztów związanych z zawieraniem umów ubezpieczenia.

W odwołaniu od decyzji (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. wyniosła o :

- uwzględnienie odwołań i zmianę zaskarżonych decyzji poprzez ustalenie że podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne- rentowe chorobowe i wypadkowe odpowiadały wartościom zadeklarowanym pierwotnie przez odwołującą się;

- zasądzenie od organu na rzecz odwołującej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonym decyzjom odwołująca spółka zarzuciła naruszenie art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 1 i ust. 6 a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej ,w związku z art. 8 ust. 1 i art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku w zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz z § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu że do podstawy naliczenia składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe chorobowe i wypadkowe zalicza się wartości świadczeń sfinansowanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przez odwołującą.

Zarzuciła, że organ rentowy pominął regulamin funduszu świadczeń socjalnych, zgodnie z którym środki funduszu przeznacza się na częściowe lub całkowite finansowanie kosztów i usług, świadczenia w zakresie pomocy rzeczowej oraz zapomogi pieniężnej przyznawanej w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych lub długotrwałej choroby, działalności kulturalno- oświatowej w postaci imprez kulturalnych artystycznych i rozrywkowych organizowanych przez zakład lub zakupienie biletów wstępu na takie imprezy czy imprez okolicznościowych, zakupu drobnych upominków z nimi związanych.

W porozumieniu z przedstawicielami pracowników środki funduszu mogą być przyznawane na zakup bonów towarowych do realizowania we wskazanej placówce handlowej. Wydawanie pracownikom bonów towarowych, a od listopada 2012 roku podarunkowych, następowało w ramach działalności socjalnej w rozumieniu ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Świadczenia dla pracowników zostały wypłacone przez spółkę ze środków przeznaczonych na cele socjalne.

Odwołująca spółka przyznała, że nie brała pod uwagę kryterium socjalnego przy wypłacie kwoty należnej poszczególnym pracownikom. Jej zdaniem kryterium socjalne winno być stosowane jedynie w przypadku przyznawania ulgowych usług i świadczeń o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i nie odnosi się ona tym samym do usług i świadczeń o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Jeżeli bony towarowe finansowane są ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, to nie są one wliczane do podstawy wymiaru składek. Organ rentowy nie jest uprawniony do weryfikacji kryteriów socjalnych przyjętych przez płatnika. Zdaniem odwołującej przepis §2 pkt. 19 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, nie daje żadnych podstaw do przyjęcia że przesłanką jego zastosowania jest wydatkowanie środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych według określonych kryteriów socjalnych.

W zakresie wliczenia do podstawy wymiaru składek kosztów związanych z zawieraniem polisami ubezpieczeniowymi na czas trwania podróży służbowej odwołująca spółka przytoczyła treść art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 , 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 12 ust. 1 stawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych. Wskazała na treść wyroku TK z dnia 8 lipca 2014 roku sygn. K 7/13 w którym to orzeczeniu przedstawiono wskazówki w zakresie prawidłowej interpretacji art. 12 updog. Zdaniem odwołującej w przypadku poniesienia kosztów związanych z zawarciem umów ubezpieczenia pracownik nie ponosi żadnej korzyści w sferze prywatnej, ani nie prowadzi do oszczędności po stronie pracownika, bo pracownik takiego ubezpieczenia nie musi wykupić. Pracodawca wykupując polisę działa w swoim interesie, a nie w interesie pracownika. W związku z tym odwołująca prawidłowo potraktowała koszty związane z zawarciem umów ubezpieczenia jako świadczenia nie powodujące powstanie przychodu ze stosunku pracy, a w konsekwencji nie stanowiące podstawy wymiaru składek.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa radcowskiego wg norm przepisanych. Treść art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych ustanawia tzw. kryterium socjalne udzielania pomocy zakładowego funduszu świadczeń socjalnych uzależniając ją od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika i nie przewiduje w tym zakresie wyjątków.

Świadczenie wypłacone przez pracodawcę z pominięciem tego kryterium nie może być ocenione w sensie prawnym jako świadczenie socjalne, a jeżeli tak te nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić zasady i że przyznawanie ulgowych świadczeń jest uzależnione od sytuacji materialnej osoby korzystającej z funduszu. W niniejszej sprawie wszyscy pracownicy otrzymali bony towarowe o jednakowej wartości, co spowodowało że bony te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych. Skoro przyznanie bonów nie miało charakteru socjalnego, to bony należy uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych. Nie zachodzi wyłączenie przewidziane w § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych obowiązujący u odwołującej nie określa w jaki sposób pracodawca ma ustalać sytuację życiową rodzinną i materialną osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Pracodawca nie może pominąć naczelnej zasady wyrażonej w art. 8 ust. 1 ustawy. Przyznanie przez odwołującą spornych świadczeń bez indywidualnej analizy życiowej sytuacji, rodzinnej i materialnej pracowników odbyło się z naruszeniem art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W związku z powyższym przychód osiągnięty przez pracowników stanowił podstawę wymiaru składek bowiem nie miał zastosowania § 2 ust. 1 pkt 19 w rozporządzenia z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

W stosunku do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego kosztów związanych z zawarciem umów ubezpieczenia na czas podróży służbowej organ rentowy podtrzyma stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Zdaniem organu rentowego jest to nieodpłatne świadczenie w rozumieniu upodof wynikające ze stosunku pracy. Pojęcie nieodpłatnego świadczenia obejmuje wszystkie zjawisko gospodarcze i zdarzenia prawne, których następstwem jest uzyskanie korzyści kosztem innego podmiotu lub te wszystkie zdarzenia prawne i gospodarcze w działalności osób prawnych czy osób fizycznych, których celem jest nieodpłatne przysporzenie majątku osobie, mające konkretny wymiar finansowy. Objęcie ochroną ubezpieczeniową pracowników ma wymiar finansowy, skoro pracodawca opłacił składkę ubezpieczeniową.

Wartość przedmiotu sporu wynosiła w przypadku: D. K. – 70 zł, J. K. – 197 zł, M. G. – 636 zł, M. K. 19 zł, M. Ś. – 491 zł, A. S. (1) – 1536 zł, D. Z. – 687 zł, K. M. – 50 zł, M. M. – 1618 zł, T. M. – 1509 zł, A. Ś. – 1509 zł, M. S. (2) – 1509 zł, M. S. (1) – 1732 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 sierpnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wydał decyzje ustalające podstawy wymiaru składek pracowników (...) spółki ograniczoną odpowiedzialnością. Do wskazanej podstawy wymiaru składek doliczono świadczenia otrzymane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

W przypadku M. M. (lipiec 2011 roku – 285,20 zł), A. S. (1) (październik 2011 roku – 70,40 zł), M. S. (1) (styczeń 2013 roku – 391,30 zł, wrzesień 2013 roku – 176,25 zł), M. K. (czerwiec 2013 roku – 47 zł) do podstawy wymiaru składek wliczono wartość poniesionych przez pracodawcę kosztów związanych z zawarciem umowy ubezpieczenia V. (...) w (...).

W niniejszej sprawie decyzje dotyczyły podstawy wymiaru składek w stosunku do pracowników:

1. D. K. 183 zł za miesiąc lipiec 2012 roku;

2. A. S. (1) za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 złotych, marzec 2012 roku – 366 złotych, lipiec 2012 roku – 183 zł, listopad 2012 – 732 zł, marzec 2013 roku – 549 zł, listopad 2013 – 732 zł;
3. M. M. za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 złotych, marzec 2012 roku – 366 złotych, lipiec 2012 roku – 183 zł, listopad 2012 – 732 zł, marzec 2013 roku – 549 zł, listopad 2013 – 732 zł;
4. M. S. (1) za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 złotych, marzec 2012 roku – 366 złotych, lipiec 2012 roku – 183 zł, listopad 2012 – 732 zł, marzec 2013 roku – 549 zł, listopad 2013 – 732 zł;
5. M. S. (2) za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 złotych, marzec 2012 roku – 366 złotych, lipiec 2012 roku – 183 zł, listopad 2012 – 732 zł, marzec 2013 roku – 549 zł, listopad 2013 – 732 zł;
6. A. S. (2) za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 złotych, marzec 2012 roku – 366 złotych, lipiec 2012 roku – 183 zł, listopad 2012 – 732 zł, marzec 2013 roku – 549 zł, listopad 2013 – 732 zł;
7. T. M. za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 złotych, marzec 2012 roku – 366 złotych, lipiec 2012 roku – 183 zł, listopad 2012 – 732 zł, marzec 2013 roku – 549 zł, listopad 2013 – 732 zł;
8. K. M. za miesiąc listopad 2013 roku – 122 zł
9. D. Z. za miesiące: listopad 2012 – 427 zł, marzec 2013 – 549 zł, listopad 2013 – 732 zł;
10. M. Ś. za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 zł;
11. M. G. za miesiące: kwiecień 2011 roku – 549 zł, listopad 2011 roku – 732 zł, marzec 2012 roku – 366 zł;
12. J. K. za miesiąc listopad 2013 roku – 488 zł.

Kwoty wskazane w decyzjach stanowiły świadczenia wypłacone przez pracodawcę z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Pracodawca podjął decyzję, że świadczenia będą wypłacone w formie bonów towarowych, w dwóch transzach, przed Ś. Wielkanocnymi i Bożego Narodzenia. Pracodawca nie zastosował kryterium socjalnego, sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej uprawnionych pracowników. Każdy z pracowników otrzymał bony towarowe o takiej samej wartości, z tym, że w przypadku Świąt Bożego Narodzenia wartość była uzależniona od stażu pracy pracownika w roku, za który wypłacono świadczenie. Nadto pracodawca wypłacił pracownikom świadczenie o takiej samej wartości z tytułu wczasów za 2012 rok.

Przy podziale środków zgromadzonych na koncie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych odwołująca spółka kierowała się tym, że w okresie świąt każdy pracownik ma zwiększone wydatki. Odwołująca spółka przy podziale środków nie ustala sytuacji materialnej, rodzinnej każdego pracownika.

Odwołująca spółka zajmuje się produkcją elementów do produkcji samochodów i zatrudnia pracowników produkcji, administracji, kadrę zarządzającą. Pracownicy nie uzyskują takiej samej wysokości wynagrodzenia za pracę; jednakże znaczna większość załogi otrzymuje wynagrodzenie w wysokości poniżej średniej krajowej.

Obowiązujący od 2 stycznia 2002 roku w odwołującej spółce regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przewiduje stosowanie kryteriów socjalnych przy przyznawaniu świadczeń, a to sytuacji życiowej, rodzinnej, materialnej (punkt 3 rozdziału III). W rozdziale IV regulaminu zatytułowanego „Przeznaczenie funduszu” wskazano, że środki przeznacza się na częściowe lub całkowite finansowanie kosztów usług i świadczeń socjalnych, a w porozumieniu z przedstawicielem pracowników, środki funduszu mogą być przyznawane na zakup bonów towarowych do zrealizowania we wskazanej placówce handlowej. W rozdziale VIII pkt 4 wskazano, że w sprawach nieuregulowanych w regulaminie zastosowanie mają powszechnie obowiązujące przepisy prawa”. Regulamin wskazuje, jako podstawę wydania ustawę z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Od wydanych pracowników kart podarunkowych nie zostały opłacone składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Odwołująca spółka ponosiła, jako pracodawca koszty ubezpieczeń pracowników w podróży służbowej. (...) SA zawierało z pracownikiem umowy ubezpieczenia V. (...) w (...). Okres ubezpieczenia obejmował okres planowanej podróży służbowej. Koszty związane z zawarciem umowy ponosiła odwołująca spółka. W niniejszej sprawie spółka poniosła koszty związane z ubezpieczeniem M. S. (1), M. M., A. S. (1).

/dowód z akt ZUS oraz zeznań świadków: B. G. i R. C./

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Pracownicy odwołującej otrzymywali bony towarowe związku ze Ś. Wielkanocnymi, Bożego Narodzenia lub urlopem ze zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wartość świadczeń nie była uzależniona od kryterium socjalnego.

Sporne w sprawie okazały się wyłącznie kwestie prawne dotyczące możliwości oskładkowania świadczeń pochodzących z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Istota sporu w niniejszej sprawie dotyczyła wykładni prawa art. 2 ust. 1 w związku z art. 8 ustawy z dnia 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 1996, Nr 70, poz. 335 ze zm.) – zwaną dalej ustawą oraz § 2 pkt 19 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 1998 roku, Nr 161, poz. 1106 ze zm.) – zwanego dalej rozporządzeniem.

Konieczne jest przytoczenie treści powołanych przepisów.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy przez działalność socjalną rozumie się usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Natomiast art. 8 ust. 1 ustawy stanowi, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zaś art. 8 ust. 2 ustawy stanowi, że zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

§ 2 pkt 19 rozporządzenia wyłącza z podstawy wymiaru składek świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, że fundusz socjalny jest instytucją prawną mającą łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin, a jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach – wyrok z dnia 20 sierpnia 2001 roku, w sprawie I PKN 579/00, opublikowany w OSNP z 2003 roku, Nr 14, poz. 331.

Kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków funduszu – sytuacja życiowa, rodzinna, materialna – nie konkurują ze sobą a ich relacja polega na wzajemnym uzupełnianiu się. Przykładowo zasady przyznawania paczek świątecznych uzależnione jest od sytuacji rodzinnej (liczby posiadanych dzieci) i kryterium materialne i życiowe pracownika nie odgrywa żadnej roli, bowiem beneficjentem świadczenia jest dziecko pracownika. Z kolei dofinansowanie wczasów uzależnione jest od sytuacji materialnej uprawnionych, przyczym dopuszczalne jest

wprowadzenie czynnika rodzinnego, np. przy dofinansowaniu wypoczynku dzieci. Zatem charakter usługi wyznacza, czy decydująca do jej przyznania okaże się sytuacja życiowa, rodzinna, materialna.

Należy zauważyć, że bony świąteczne, nazywane niekiedy towarowymi, są powszechnym sposobem wydatkowania zasobów funduszu socjalnego. Świadczenie ma charakter ulgowy, okazjonalny i polega na przysporzeniu majątkowym.

Sąd Najwyższy przyjął, że kryteria socjalne, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy odnoszą się jedynie do przyznawania ulgowych świadczeń i usług, nie dotyczą natomiast innych świadczeń i usług, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy. Zatem korzystanie z takich form działalności socjalnej, jak spotkania integracyjne nie jest uzależnione od kryterium socjalnego – wyrok z dnia 23 października 2008 roku, w sprawie II PK 74/08, opublikowany w OSNP z 2010 roku, Nr 7-8, poz. 287.

Przy podziale bonów za dopuszczalne należy uznać połączenie czynnika majątkowego i rodzinnego, a także skoncentrowanie się wyłącznie na ostatnim kryterium. W związku z tym może wystąpić stan faktyczny, w którym rozdział bonów świątecznych został oparty na ilości osób w rodzinie. Kryterium rodzinne jest i tak konsumowane przez czynnik materialny, jeżeli zwróci się uwagę na liczbę osób pozostających na utrzymaniu pracownika. W takim ujęciu nie można pominąć, że uwarunkowania kulturowe i obyczajowe Polaków wskazują na rodzinny charakter świąt. Powszechne akceptowane jest dystygowane, wystawne i podniosłe przeżywanie świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy. Wiąże się to z kosztami, a ich wysokość koresponduje z liczebnością pracownika. Zatem zastowanie wyłącznie kryterium rodzinnego spełnia wymogi art. 8 ust. 1 ustawy.

W niniejszej sprawie bezsporne jest, że bony podarunkowe zostały sfinansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne bez zastowania jakiegokolwiek kryterium socjalnego. Nie można jednak zgodzić się z odwołującą, że źródło finansowania przesądza o możliwości skorzystania z przepisu § 2 pkt 19 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r.

Organ rentowy ma prawo dokonać analizy celów socjalnych i źródeł ich finansowania poprzez ustalenie, czy istnieje w regulaminie ZFŚS podstawa sfinansowania ulgowych usług i świadczeń, czy świadczenia te mają w istocie charakter socjalny oraz sprawdzenia, czy środki rzeczywiście pochodzą z funduszu świadczeń socjalnych.

Odwołująca twierdziła, że wydanie pracownikom bonów podarunkowych nastąpiło w ramach działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy ze środków przeznaczonych na cele socjalne. Jej zdaniem, w takim stanie rzeczy bezsporne jest, że dysponowanie środkami z funduszu odbyło się w ramach reguł przewidzianych w ustawie. Sąd nie podziela tego poglądu, ponieważ źródło finansowania świadczenia nie przesądza o jego socjalnym charakterze.

Odwołująca wskazała ponadto, że kryterium socjalne winno być stosowane jedynie w sytuacji przyznawania ulgowych usług i świadczeń o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy. Zakres przedmiotowy art. 8 ust. 1 jest węższy od pojęcia działalności socjalnej w rozumieniu art. 2 ust. 1.

Na temat charakteru bonów towarowych, zakupowych, podarunkowych w kontekście ustawy o ZFŚS wielokrotnie wypowiedziały się sądy powszechne (wyroki SA: w P. w sprawach III AUa 1767/14 i III AUa 331/13 oraz w S. w sprawie III AUa111/13). Z orzecznictwa tego wynika, że przyznawanie kuponów podarunkowych czy dokonanie wypłat w wysokości równowartości takich kuponów stanowi pomoc rzeczową wymienioną w definicji działalności socjalnej pracodawcy w art. 2 pkt 1 ustawy **pod warunkiem**, że pomoc taka została udzielona z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji pracownika. Konieczne jest uwzględnienie zasady określonej w art. 8 ust. 1 tej ustawy.

Orzecznictwo sądowe stoi na stanowisku, że: po pierwsze bony towarowe są pomocą rzeczową w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy, po drugie przyznając tego rodzaju świadczenie konieczne jest zastosowanie reguł z art. 8 ust. 1 ustawy. Nie zasługuje na uwzględnienie stanowisko odwołującej, że wypłata świadczenia ze środków ZFŚS jest równoznaczna ze zwolnieniem od uiszczenia składek na podstawie § 2 pkt 19 rozporządzenia.

Regulacja § 2 pkt 19 rozporządzenia jednoznacznie definiuje, że kwalifikacja prawna przychodu podlegającego wyłączeniu jest determinowana celem jego przeznaczenia i źródłem pochodzenia i nie definiuje żadnych innych

przesłanek. Jeśli więc bony towarowe finansowane są ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach ZFŚS, to nie są one wliczane do podstawy wymiaru składek, gdyż mieszczą się w dyspozycji tegoż przepisu. O socjalnym charakterze świadczenia można mówić tylko w sytuacji, w której wysokość pomocy jest uzależniona od kryteriów wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy. Nie było sporu między stronami, że przyznając bony towarowe odwołująca spółka takiego kryterium nie stosowała, a co za tym idzie nie było to „świadczenie finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych”, o którym mowa w § 2 pkt 19 powołanego rozporządzenia. Świadczenia wypłacane z funduszu świadczeń socjalnych stanowią realizację postulatów ochrony interesów socjalnych pracowników (art. 16 k.p. i art. 94 pkt 8 k.p.). Uzależnienie wartości bonów towarowych wyłącznie od czynników związanych z wykonywaniem pracy np. wydajności, stażu pracy, obecności w pracy wyklucza możliwość uznania, że świadczenie to objęte jest dyspozycją art. 2 ustawy. Jest to dodatek do wynagrodzenia w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych stanowiący przychód pracownika.

Nie doszło do naruszenia art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 1 i ust. 6 a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, w związku z art. 8 ust. 1 i art. 2 pkt 1 ustawy oraz z § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia poprzez zobowiązanie odwołującej do wliczenia do podstawy wymiaru składek wartości wydanych pracownikom bonów towarowych.

Powołany w odwołaniu wyrok TK z dnia 8 lipca 2014 roku K 7/13 w brzmieniu „art. 12 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 3 w związku z art. 11 ust. 2-2b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, 362, 596, 769, 1278, 1342, 1448, 1529 i 1540, z 2013 r. poz. 888, 1036, 1287, 1304, 1387 i 1717 oraz z 2014 r. poz. 223, 312, 567 i 598), rozumiane w ten sposób, że "inne nieodpłatne świadczenie" oznacza wyłącznie przysporzenie majątkowe o indywidualnie określonej wartości, otrzymane przez pracownika, są zgodne z art. 2 w związku z art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”, potwierdza prawidłowość ugruntowanego przez sądy administracyjne orzecznictwa z którego wynika, że w przypadku zawarcia przez pracodawcę umowy ubezpieczenia na rzecz pracownika, umowa ta skutkuje powstaniem u pracownika przychodu z tytułu innych nieodpłatnych świadczeń, w rozumieniu art. 12 ust. 1 u.p.d.o.f. w momencie zapłacenia składki (wykupienia polisy ubezpieczeniowej). Wartość pieniężną tego świadczenia stanowi cena zapłaconej składki (wykupionej polisy ubezpieczeniowej) – wyrok NSA w W. z dnia 30 lipca 2009 roku w sprawie II FSK 506/08 oraz z dnia 17 stycznia 2012 roku, w sprawie II FSK 1341/10; wyrok WSA w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2010 roku w sprawie (...) SA/Wa (...).

Reasumując zapłata składki przez pracodawcę za pracownika stanowi wymierną korzyść dla tego ostatniego z tytułu zawarcia na jego rzecz umowy ubezpieczenia. Jest to przychód ze stosunku pracy w formie nieodpłatnego świadczenia otrzymywanego już w momencie uiszczenia składki i rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej, którego wartość odpowiada wysokości uiszczonej składki ubezpieczeniowej. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, za który uważa się także przyrost wynikający z wyłączenia pracownika przez pracodawcę z ponoszenia świadczeń pieniężnych na rzecz towarzystw ubezpieczeniowych.

Słusznie organ rentowy uznał, że wysokość opłaty związanej z zawarciem umowy ubezpieczenia stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe i zdrowotne, bowiem jest objęta dyspozycją art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych i § 1 rozporządzenia

W związku z tym odwołania oddalono na podstawie w/w norm prawnych oraz art. 477¹⁴ §1 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w brzmieniu obowiązującym w dacie wpływu odwołań do sądu.

SSO Grzegorz Tyrka